

1.6. Відомості про звільнення з посади (роботи, служби) у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення або правопорушення пов'язані з корупцією

Загальна кількість осіб, звільнених з посади (роботи, служби) у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень або правопорушень пов'язаних з корупцією в Україні наразі **не обліковується**.

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, притягаються до *кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності* у встановленому законом порядку (ч. 1 ст. 65-1).

Кримінальна відповідальність

Аналіз системи нормативно-правових актів, якими в Україні визначено правовий статус різних категорій публічних службовців (наразі таких актів понад 30), дозволяє стверджувати, що практично в усіх цих нормативно-правових актах чітко визначено, що **у разі набрання законної сили рішенням суду про визнання публічного службовця винним у вчиненні кримінального правопорушення** (у т.ч. *корупційного кримінального правопорушення або кримінального правопорушення пов'язаного з корупцією*), **особа підлягає негайному та безумовному звільненню з посади**.

Такі норми містить Закон України «Про державну службу» (п.4 ч.1 ст. 84), Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (пп.3, 3-1 ч. 1 ст. 79), Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (ст. 12, 20), Закон України «Про прокуратуру» (п.5 ч. 1 ст. 51), Закон України «Про Національну поліцію» (п.10 ч. 1 ст. 77), Закон України «Про військовий обов'язок та військову службу» (чч. 2, 3 ст. 26, підстава звільнення залежить від виду призначеного покарання) та ін.

Отже, за загальним правилом **публічний службовець щодо якого набрав законної сили обвинувальний вирок суду повинен бути звільнений з посади** без проведення будь-яких додаткових (в тому числі дисциплінарних) процедур.

Утім, слід мати на увазі, що на практиці можуть бути випадки, коли публічний службовець буде визнаний винним у вчиненні корупційного злочину (або навіть засудженим за такий злочин), але буде звільнений судом від кримінальної відповідальності, покарання або його відбування. У такому разі за українським законодавством така публічна особа вважатиметься такою, що *не має судимості*, а отже й не завжди (залежно від особливостей правового регулювання) підлягатиме негайному та безумовному звільненню з посади.

Відповідно до даних Державної судової адміністрації України у 2023 році стосовно **1496 осіб** набрав законної сили обвинувальний вирок за вчинення корупційних кримінальних правопорушень передбачених статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 368-4, 368-5, 369 та 369-2 КК України та кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією (статті 366-2 та 366-3 КК України). Облік статистичних даних судового розгляду кримінальних проваджень стосовно корупційних кримінальних правопорушень, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем (за статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України) наразі Державної судової адміністрації України не здійснюється. **Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю**, як додатковий вид покарання – застосовано до **123 осіб**.

Відповідно до даних Вищого антикорупційного суду у 2023 році стосовно **51 особи** набрав законної сили обвинувальний вирок за вчинення корупційних кримінальних правопорушень передбачених статтями 191, 210, 364, 368, 369 та 369-2 КК України. **Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю**, як додатковий вид покарання – застосовано до **31 особи**.

Адміністративна відповідальність

Відповідно до даних Державної судової адміністрації України у 2023 році **позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю**, як додатковий вид покарання – застосовано до **2 осіб**.

Дисциплінарна відповідальність

Відповідно до ч. 2 ст. 65-1 Закону України «Про запобігання корупції» особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, **підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку**.

Таким чином, всі випадки порушення вимог, правил, заборон та обмежень антикорупційного законодавства мали б призводити до відкриття відповідних дисциплінарних проваджень та вирішення питання про притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності (аж до вирішення питання про звільнення таких осіб із займаних ними посад), але на практиці цього не відбувається.

Відповідно до даних Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, протягом 2023 року до **дисциплінарної відповідальності** за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень притягнуто **302 особи**. Більше ніж до половини осіб, які притягалися за цей період до дисциплінарної відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень застосовано найсуворіший вид дисциплінарного стягнення – **звільнення**. Цей вид дисциплінарного стягнення **застосовано до 173 осіб**, що складає 57,3 % від загальної кількості.

Довідково:

[Відомості про осіб, яких притягнуто до дисциплінарної відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень у 2023 році](#)

Розподіл притягнутих до дисциплінарної відповідальності за категоріями осіб, зазначених у ч.1 ст.3 Закону України «Про запобігання корупції» (за місцем роботи осіб, де їх було притягнуто до відповідальності):

- поліцейські – **209 осіб** (або 69,2 % від загальної кількості осіб);
- посадові особи юридичних осіб публічного права – **27 осіб** (8,9 %);
- посадові та службові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику – **26 осіб** (8,6%);
- посадові та службові особи органів прокуратури – **11 осіб** (3,6%);
- посадові особи Збройних Сил України та інших утворених до законів військових формувань – **10 осіб** (3,3%);
- державні службовці (за винятком інших категорій) – **7 осіб** (2,3%);
- особи начальницького складу служби цивільного захисту – **5 осіб** (1,7%);
- посадові особи місцевого самоврядування – **2 особи** (0,7%);
- міські голови – **1 особа** (0,3%);
- посадові та службові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику - – **2 особи** (0,7%);
- посадові особи ДСА України – **1 особа** (0,3%);
- особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби – **1 особа** (0,3%);

Розподіл притягнутих до дисциплінарної відповідальності за видами стягнень:

- **звільнення** – застосовано до **173 осіб** (57,3% від загальної кількості осіб);
- **догана/сувора догана** – до **93 осіб** (30,8%);
- **попередження про неповну службу відповідність** – до **25 осіб** (8,3%);
- **зауваження** – до **9 осіб** (3%);
- **пониження у спеціальному /військовому званні на один ступінь** – до **2 осіб** (0,7%).

Джерело даних: дані з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

Інформація, надана органами державної влади, щодо кількості осіб, звільнених з посади (роботи, служби) у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

За інформацією Національної поліції України згідно внесених до інформаційної підсистеми «Облік дисциплінарних стягнень» ІКС «Інформаційний портал Національної поліції України» у 2023 році відомостей за корупційні правопорушення або правопорушення, пов'язані з корупцією, **дисциплінарні стягнення** у виді **звільнення зі служби в поліції** були застосовані до **63** поліцейських, **звільнення з посади** – до **4** поліцейських.

НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ

У 2023 році **відсутні факти звільнення працівників** Національного антикорупційного бюро України у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

ОРГАНИ ПРОКУРАТУРИ

У 2023 році з посади в органах прокуратури **звільнено 3 прокурорів** у зв'язку з притягненням їх до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

У 2023 році **відсутні факти звільнення** працівників Національного агентства з питань запобігання корупції у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

За даними Державного бюро розслідувань у 2023 році **звільнено 107 осіб** з посади (роботи, служби) у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень пов'язаних з корупцією.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У 2023 році **7 військовослужбовців** Служби безпеки України були звільнені з посад у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень пов'язаних з корупцією.

БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Упродовж 2023 року у ході здійснення детективами Бюро економічної безпеки України досудового розслідування у кримінальних провадженнях за фактами вчинення корупційних злочинів **16 осіб, звільнені з посади** (роботи, служби), у зв'язку з притягненням до відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень.